

УДК 343.81

DOI <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2025-2/9>

СУЧАСНА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ І ПРОБАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Колб Олександр Григорович,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
професор кафедри кримінального права та процесу
Державного податкового університету
ORCID ID: 0000-0003-1792-4739

Кондратішина Вікторія Вікторівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0001-6124-8892

У статті з'ясовано зміст, суть і спрямованість сучасної державної політики у сфері виконання покарань і пробації України, а також визначено основні проблеми, що потребують вирішення на всіх рівнях (законодавчому, правоохоронному, доктринальному, ін.)

Зокрема, встановлено невідповідність підзаконних нормативно-правових актів змісту законодавчих джерел, які регулюють процес виконання-відбування покарання в нашій державі, а саме: якщо у чинному Кримінально-виконавчому кодексі закріплено доктринальні положення, що стосуються державної політики у сфері виконання та пробації України (ч. 1 ст.11), то у сучасних програмах (Концепції, Стратегії, т.ін.), схвалених Кабінетом Міністрів України, мова ведеться про «пенітенціарну» політику, систему тощо.

Доведено у зв'язку з цим, що такий підхід пов'язаний з нерозумінням суб'єктами законодавчої ініціативи (ст. 93 Конституції України), правозастосування та ученими різниці між державною політикою у сфері виконання покарань і пробації та пенітенціарною політикою, яка є суттєвою, а тому підміна цих понять на правовому рівні процес виконання-відбування приводить до беззмістовності та схоластичності реформ, які здійснюються у цій галузі спеціальних відносин, а також до марнотратства та неефективного використання коштів Державного бюджету України, які є вкрай необхідними для вирішення інших, більш важливих і невідкладних завдань в умовах воєнного стану.

Виходячи з отриманих результатів проведеного дослідження, визначено основні проблемні питання, що потребують реалізації у сенсі предмета даного наукового пошуку, до яких віднесено наступні із них: вишукування додаткових фінансових джерел, що стосуються забезпечення процесу виконання-відбування покарань; добір на службу (роботу) в органи та установи виконання покарань якісно відмінного від теперішнього персоналу; приведення умов тримання засуджених та ув'язнених під варту до Європейських стандартів тощо.

Доведено також, що у тій критичній ситуації, у якій на сьогодні опинилась сфера виконання покарань і пробації України, практично неможливо обійтися без використання потенційних можливостей суспільства, громадських організацій та інших учасників кримінально-виконавчої діяльності, включаючи й тих, що на підставі закону здійснюють контрольно-наглядові функції щодо органів і установ виконання покарань (держаудиту, прокуратури, Уповноваженого Верховної ради України з прав людини, ін.).

Ключові слова: державна політика, пенітенціарна політика, сфера виконання покарань і пробації, суб'єкти та учасники кримінально-виконавчої діяльності, органи та установи виконання покарань, засуджений, ув'язнений під варту, європейські стандарти.

Kolb Oleksandr, Kondratishyna Viktoriia. Modern state policy of Ukraine in the field of execution of sentences and probation: challenges and solutions

The article clarifies the content, essence, and orientation of modern Ukrainian state policy in the field of executing sentences and probation. It identifies the main issues that require

resolution at all levels (legislative, law enforcement, doctrinal, etc.). In particular, the study establishes a discrepancy between subordinate regulatory acts and the content of legislative sources governing the process of serving and executing criminal sentences in Ukraine. Specifically, while the current Criminal-Executive Code enshrines doctrinal provisions related to the state policy in the field of execution of sentences and probation (Part 1 of Article 11), contemporary governmental programs (Concepts, Strategies and others) approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine refer instead to "penitentiary" policy, system, and related concepts.

It is demonstrated that such an approach results from an insufficient understanding by subjects of legislative initiative (Article 93 of the Constitution of Ukraine), law enforcement actors, and scholars of the essential difference between state policy in the field of executing sentences and probation and penitentiary policy. This distinction is substantial; therefore, substituting these terms at the normative level renders reforms in this sphere conceptually empty and scholastic, leading to a wasteful and inefficient use of the State Budget of Ukraine, which is critically needed to address more urgent tasks under martial law conditions.

Based on the results of the conducted research, the article identifies key problematic areas requiring implementation within the scope of this academic inquiry. Among them are: the search for additional financial resources necessary to ensure the process of executing and serving sentences; recruitment of personnel for the bodies and institutions of the penal system who possess qualitatively different professional characteristics compared to the current staff; and bringing conditions of detention for convicted persons and pre-trial detainees into compliance with European standards.

The study also demonstrates that, given the critical situation currently faced by the system of execution of sentences and probation in Ukraine, it is practically impossible to proceed without utilising the potential capacities of society, civil society organisations, and other participants in criminal-executive activities, including those authorised by law to exercise control and supervisory functions over bodies and institutions of the penal system (state audit authorities, prosecution bodies, the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights, and others)

Key words: state policy, penitentiary policy, field of execution of sentences and probation, subjects and participants of criminal-executive activity, bodies and institutions for the execution of sentences, convicted person, remand prisoner, European standards.

Як показало вивчення історико-правових джерел, з часів незалежності (1991) до сьогодні, в Україні було прийнято низку державних програм, що стосувались реформування сфери виконання покарань і пробації, жодна з яких, на жаль, своїх цілей не досягла [1, с. 216–220]. З огляду цього, можна визначити наступні основні проблеми, що детермінують низький рівень кримінально-виконавчої діяльності та обумовлюють необхідність її приведення до кращих міжнародних практик:

а) визначити, яку державну політику за змістом і спрямованістю слід сформувати у сфері виконання покарань (пенітенціарну [2, с. 5–10] чи кримінально-виконавчу [3];

б) привести у відповідність до вимог законодавчих актів України, які регулюють кримінально-виконавчі правовідносини зміст і сутність підзаконних (відомчих) правових джерел (концепцій, стратегій, програм тощо);

в) вишукати додаткові джерела фінансування органів та установ виконання покарань (УВП);

г) розробити на науковому рівні та затвердити у спеціальному законодавчому акті України концепцію та критерії добору, підготовки та використання персоналу органів та УВП у контексті європейських стандартів поведінки із засудженими; ін. [4, с. 224–339].

Якщо в цілому узагальнити існуючі на усіх рівнях підходи (доктринальному, законодавчому, правоохоронному, ін.), то сутність зазначених вище проблем полягає у тому, що при існуючому на сьогодні кримінально-виконавчому законодавстві України (ст. 2 Кримінально-виконавчого кодексу (КВК) все частіше серед науковців [5] та суб'єктів законодавчої ініціативи (ст. 93 Конституції України) мова ведеться про пенітенціарну систему, діяльність, політику тощо [6], що не в повній мірі кореспондується зі змістом і сутністю сучасної державної політики у сфері виконання покарань і пробації, а це, у свою чергу, веде до марнотратства, схоластики, волюнтаризму т.ін. у реалізації новітніх підходів з означеного предмета дослідження.

Як у свій час з цього приводу слушно зауважив Г.О. Радов, проблеми з даного питання і в науці, і на практиці розпочинаються з відсутності правильного розуміння змісту і сутності поняття «пенітенціарна політика» та його відмінності від інших видів політики у сфері виконання покарань України [7, с. 12].

Отже, в наявності складна прикладна проблема, яка потребує комплексного вирішення на теоретичному рівні, що й визначає актуальність, теоретичне і практичне значення цієї наукової статті.

Враховуючи зазначене, метою даної наукової роботи є здійснення аналізу змісту та спрямованості сучасної державної політики у сфері виконання покарань і пробації України та на підставі отриманих результатів визначити існуючі у зв'язку з цим проблеми її формування та реалізації, а також розробити науково обґрунтовані шляхи їх вирішення.

У свою чергу, основним завданням цієї наукової статті є обґрунтування необхідності розробки на державному і доктринальному рівнях єдиної політики у вказаній галузі суспільної діяльності та усунення правових прогалин і колізій, що впливають на ефективність процесу виконання та відбування покарань в Україні.

Вивчення наукової літератури показало, що досить активно, предметно та цілеспрямовано, розробкою питань, які стосуються предмета даної роботи, займаються такі учені як: К.А. Автухов, В.А. Бадира, О.М. Бандурка, Є.Ю. Бараш, В.С. Батиргареева, О.В. Беца, І.Г. Богатирьов, В.І. Борисов, І.А. Вартилицька, В.В. Голіна, Б.М. Головін, А.В. Градецький, О.А. Гритенко, О.В. Дашенко, О.М. Джужа, М.В. Климов, Н.В. Коломієць, В.Я. Конопельський, І.М. Копотун, О.К. Лаптіонова, С.В. Лучко, В.В. Маковій, І.С. Михалко, О.М. Неживець, І.О. Осауленко, М.С. Пузирьов, Г.С. Резніченко, А.А. Рибенцев, О.В. Романенко, М.В. Романов, М.О. Селезньов, А.Х. Степанюк, О.О. Стулов, О.В. Ткачова, П.Л. Фріс, С.В. Хуторна, С.В. Царюк, Ю.В. Шинкарьов, І.С. Яковець, А.О. Яровий та інші науковці.

Поряд з цим, досі на доктринальному рівні, з урахуванням завдань євроінтеграційних процесів в Україні, воєнного стану

та інших юридично значущих явищ і проблем кримінально-виконавчого характеру, не вироблено єдиного підходу щодо поняття, змісту та сутності державної політики у сфері виконання покарань і пробації, що, у свою чергу, обумовлює необхідність проведення комплексних наукових пошуків у цьому напрямі та стало вирішальним аргументом при виборі предмета даної наукової статті.

Як свідчать результати дослідження різноманітних джерел (наукових, нормативно-правових, юридичної практики, т.ін.), наявність проблем, що пов'язані зі змістом і спрямованістю державної політики у сфері виконання покарань і пробації України, обґрунтована плутаниною, підміною понять, невірним їх тлумаченням та іншими колізійними аспектами, які супроводжують процес виконання-відбування покарань та лежать у площині доктринальних розробок, законодавчої та іншої нормотворчої діяльності та правозастосовної практики.

Їх сутність, а отже, шляхи вирішення, полягають в наступному:

До прийняття у 2003 році КВК України, у якому був реалізований правовий інститут «державної політики у сфері виконання покарань» [8, с. 13–18], на науковому рівні були створені належні теоретико-прикладні засади щодо закріплення у цьому Кодексі та інших законодавчих актах норм і положень так званої пенітенціарної політики.

Показовою у цьому сенсі можна назвати розроблену ще у 1997 році Г.О. Радовим доктринальну модель Закону «Про пенітенціарну систему України» [9, с. 11–52], яка ґрунтувалася на теоретично значущих працях як цього, так й інших учених пенітенціарного права (В.М. Синьова [10, с. 17–24], О.В. Беци [11, с. 48–54], В.І. Кривуши [12, с. 111–116], ін.). При цьому прикладна цінність вказаної моделі полягала у тому, що в ній були закріплені такі правові інститути та суб'єкти і учасники пенітенціарної політики як: Державний пенітенціарний комітет, Регіональний пенітенціарний комітет, органи місцевого самоврядування, суди, прокуратура, органи внутрішніх справ, органи охорони здоров'я (медичні установи), підприємства, організації, установи, засоби масової

інформації, пенітенціарні установи (ст.ст. вказаного проекту Закону) [9, с. 13–22], які не мають свого відображення у повній мірі у КВК до теперішнього часу.

Проте, розпочинаючи з 01.01.2024 (часу вступу у дію КВК) і до сьогодні, як у науковій літературі, так і в нормативній діяльності державна політика у сфері виконання покарань і пробації України ототожнюється як з кримінально-виконавчою [13], так і з пенітенціарною політикою [14, с. 53–56], хоча у ст. 2 та ч. 1 ст. 11 вказаного Кодексу мова ведеться лише про перший із вказаних вище видів політики.

Не дивлячись на те, що у чинному КВК вжито категоричний імператив, зміст якого зводиться до таких усталених правових понять як: кримінально-виконавче законодавство (ст.ст. 2–5, ін.); державна політика у сфері виконання покарань і пробації (ч. 1 ст. 11, ст. 23); т. ін.), на нормативно-правовому рівні все частіше вживаються ті терміни, що відображають зміст і сутність пенітенціарної політики, створюючи певні труднощі навчально-методичного характеру як для суб'єктів освітнього процесу (ст. 52 Закону України «Про вищу освіту»), так і для суб'єктів і учасників правозастосовної практики та правотворчої діяльності (ст. 4 Закону України «Про правотворчу діяльність»).

Більш того, такий підхід суперечить вимогам ст. 8, ч. 2 ст. 19 та п. 14 ст. 92 Конституції України, мова у яких ведеться про те, що виключно законами визначається діяльність органів і УВП, а тому підзаконними та відомчими нормативно-правовими актами не можна «корегувати» або «підмінювати» назву норм, категорій і правових інструментів, що закріплені в кримінально-виконавчому законодавстві.

Така правова «вакханалія» (хаос, волюнтаризм, т.ін.) особливо яскраво проявилось у 2010–2014, коли замість Державного департаменту України з питань виконання покарань (ДДУПВП) була створена Державна пенітенціарна служба України (ДПтСУ) [15]. І це при тому, що у Законі України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» (2005) жодним словом не було сказано про ДПтСУ. Зазначене стало наслідком порушення вимог юридичної техніки,

а також принципів нормотворчої діяльності [16, с. 212–214; 216–220], що привело до колізійності у правозастосуванні, а саме:

а) у Законі України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» (ст.ст. 1,7, ін.) вжито словосполучення «державна політика у сфері виконання кримінальних покарань», а у ч. 1 ст. 11 КВК – «державна політика у сфері виконання кримінальних покарань і пробації»;

б) у п. 1 Положення про ДПтСУ України [15] також було закріплено словосполучення «державна політика у сфері виконання кримінальних покарань і пробації», а не пенітенціарної політики, а отже, створення такого державного органу в Україні замість ДДУПВП можна назвати нелогічним у галузі управлінської діяльності, позаяк за його новою назвою за змістом і сутністю кримінально-виконавча діяльність не приводилась до реалізації завдань пенітенціарної політики.

У той самий час, внаслідок такої схоластики та «грі» слів як у суб'єктів (персоналу органів і УВП та засуджених), так і в учасників кримінально-виконавчих правовідносин (близьких родичів засуджених, громадськості, прокурорів, суддів, ін.) склалось своєрідне «дежавю» (психічний стан, що таке вже було) [17], а саме: як не змінюй назви центральних органів виконавчої влади у сфері виконання покарань (ДДУПВП, ДКВС, ДПтСУ) змістовна сутність її діяльності спрямована на реалізацію того виду державної політики, що визначена у законі (зокрема, у ч. 1 ст. 11 КВК).

Проте, цей правовий прецедент [18, с. 534] й досі має місце у правотворчій діяльності відповідних суб'єктів законодавчої ініціативи (ст. 93 Конституції України), які формують державну політику у сфері виконання покарань і пробації. Як у 2017, коли на рівні Кабінету Міністрів України була схвалена Концепція реформування (розвитку) пенітенціарної системи України, так і у 2022, коли Уряд затвердив Стратегію реформування пенітенціарної системи на період до 2026, їх розробники, знову ж таки, зробили підміну понять, впровадили бажане за дійсне, а саме: як можна реформувати та розвивати те, чого в правовій реальності не існує (є кримінально-виконавче законодавство (ст. 2 КВК), є державна політика у сфері

виконання покарань і пробації (ч. 1 ст. 11 КВК), є кримінально-виконавчі установи (ч. 3 ст. 11 КВК), ін.), але на законодавчому рівні не закріплено жодного нормативно-правового акту, що стосувався б формування та реалізації пенітенціарної політики.

Як виняток, можна назвати проекти Закону України «Про пенітенціарну систему» (2017 та 2021) [18], які досі не прийняті Верховною Радою України.

Таким чином, у таких правових умовах вести мову на нормативному рівні про пенітенціарну систему, принаймні, несвоєчасно та неправильно (це є ознакою рівня правової свідомості [16, с. 147–157]), позаяк ні в Конституції України (ст.ст. 63, 92), ні в КВК, ні у інших законах не створено жодних законодавчих підстав з цього приводу.

Зазначений висновок ґрунтується також на тих доктринальних відмінностях між досліджуваними у цій роботі категоріями (пенітенціарна політика [19] та державна політика у сфері виконання покарань і пробації [8, с. 13–25], а також у змісті кримінально-виконавчої політики [13]), які виведені у науковій літературі.

Виходячи з отриманих результатів даного дослідження, можна констату-

вати, що сучасна державна політика України у сфері виконання покарань і пробації є колізійною як за змістом, так і за реальною спрямованістю як суб'єктів її формування, так і суб'єктів і учасників її реалізації на всіх рівнях (правозастосовному, правоохоронному, науковому, т.ін.), а тому потребує якісної видозміни у контексті завдань євроінтеграційних та євроатлантичних процесів, що мають бути виконані нашою країною у зв'язку з наміром її вступу у ЄС та НАТО, а також з урахуванням тих потенційних та реальних загроз, що виникли в умовах воєнного стану в Україні впродовж 2022–2025 та посягають на основоположні права, законні інтереси та свободу людини і громадянина, включаючи й тих осіб, які виконують та відбувають визначені у законі кримінальні покарання.

З огляду цього, слід визнати, що у державі, яка проголосила себе демократичною і правовою (ст. 1 Конституції України), має бути сформована відповідними суб'єктами пенітенціарна політика та, як її один із наслідків, пенітенціарне законодавство, у створенні якого, без сумніву, мають прийняти активну участь наукові школи, доктрини та фахівці зазначеної сфери суспільної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Василевич В. Кримінально-виконавча політика України: стан і тенденції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право*. 2023. Вип. 75. ч. 3. С. 216–220. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2c14b66b-56a3-47ba-b9c8-a24afb11a320/content>
2. Радов Г.О. Роль та місце пенітенціарної системи в структурі державного управління. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1997. №2. С. 5–10.
3. Фріс П.Л. Основні напрями кримінально-виконавчої політики України на сучасному етапі державотворення. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія Право*. 2010. №1. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2010/n1/10fp1sed.pdf>
4. Яковець І.С. Теоретичні та прикладні заходи оптимізації виконання кримінальних покарань: монографія. Харків : Право, 2013. 339 с.
5. Ягунов Д.В. Пенітенціарна система України: історичний розвиток, сучасні проблеми та перспективи реформування: монографія. Одеса : Фенікс, 2009. 316 с.
6. Шкута О.О. Пенітенціарна система України: теоретико-прикладна модель: монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. 366 с.
7. Радов Г.О. Першочергові проблеми пенітенціарної політики України на сучасному етапі. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1996. №1. С. 12–16.
8. Гель А.П., Семаков Г.С., Яковець І.С. Кримінально-виконавче право України: навч. посібник /за ред. проф. А.Х. Степанюка. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 624 с.
9. Радов Г.О. Доктринальна модель закону «Про пенітенціарну систему України». *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1997. №1(2). С. 11–52.

10. Синьов В.М. Підготовка спеціалістів для пенітенціарної системи. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1996. №1. С. 17–24.
11. Беца О.В. Реалізація ідей соціальної реабілітації засуджених у зарубіжній пенітенціарії. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1996. №1. С. 48–54.
12. Кривуша В.І. Використання творчої спадщини А.С. Макаренка в навчанні пенітенціарного персоналу. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1997. №1(2). С. 111–116.
13. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. Нац. Ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
14. Романенко О.В. Сутність пенітенціарної функції і демократичної правової держави. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1997. №1(2). С. 53–56.
15. Про затвердження Положення про Державну пенітенціарну систему України: постанова Кабінету міністрів України від 02.07.2014 № 225 (втратила чинність на підставі Постанови КМ № 294 від 26.04.2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225-2014-%D0%BF#Text>
16. Теорія держави і права: підручник / О.В. Петришин, С.П. Погребняк, В.С. Смородинський та ін. ; за ред. О.В. Петришина. Х. : Право, 2015. 368 с.
17. Дежавю: як наука пояснює цей феномен та чи є від нього користь. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c72p5epvv6no>
18. Проект Закону про пенітенціарну систему № 5293 від 22.03.2021. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71498
19. Богатирьов І.Г. Доктринальна модель побудови пенітенціарної системи України нового типу: інноваційний проект. Київ: ДПтС України, 2014. 56 с.

REFERENCES:

1. Vasylevych, V. (2023). Kryminalno-vykonavcha polityka Ukrainy: stan i tendentsii [Criminal-executive policy of Ukraine: State and trends]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo*, 75(3), 216–220. Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2c14b66b-56a3-47ba-b9c8-a24afb11a320/content> [in Ukrainian].
2. Radov, H. O. (1997). Rol ta mistse penitentsiarnoi systemy v strukturi derzhavnoho upravlinnia [The role and place of the penitentiary system in the structure of public administration]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky*, 2, 5–10. [in Ukrainian].
3. Fris, P. L. (2010). Osnovni napriamy kryminalno-vykonavchoi polityky Ukrainy na suchasnomu etapi derzhavotvorennia [Main directions of the criminal-executive policy of Ukraine at the present stage of state-building]. *Chasopys Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriya Pravo*, 1. Retrieved from <https://lj.oa.edu.ua/articles/2010/n1/10fplsed.pdf> [in Ukrainian].
4. Yakovets, I. S. (2013). Teoretychni ta prykladni zakhody optymizatsii vykonannia kryminalnykh pokaran: Monohrafiia [Theoretical and applied measures for optimizing the execution of criminal sentences: Monograph]. Pravo. [in Ukrainian].
5. Yahunov, D. V. (2009). Penitentsiarna systema Ukrainy: istorychnyi rozvytok, suchasni problemy ta perspektyvy reformuvannia: Monohrafiia [The penitentiary system of Ukraine: Historical development, modern problems, and prospects for reform: Monograph]. Feniks. [in Ukrainian].
6. Shkuta, O. O. (2017). Penitentsiarna systema Ukrainy: teoretyko-prykladna model: Monohrafiia [The penitentiary system of Ukraine: Theoretical and applied model: Monograph]. Helvetyka. [in Ukrainian].
7. Radov, H. O. (1996). Pershocherhovi problemy penitentsiarnoi polityky Ukrainy na suchasnomu etapi [Priority issues of penitentiary policy of Ukraine at the present stage]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky*, 1, 12–16. [in Ukrainian].
8. Hel, A. P., Semakov, H. S., & Yakovets, I. S. (2008). Kryminalno-vykonavche pravo Ukrainy: Navchalnyi posibnyk [Criminal-executive law of Ukraine: Textbook] (A. Kh. Stepaniuk, Ed.). Yurinkom Inter. [in Ukrainian].

9. Radov, H. O. (1997). Doktrynalna model zakonu "Pro penitentsiarnu systemu Ukrainy" [Doctrinal model of the Law "On the Penitentiary System of Ukraine"]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky*, 1(2), 11–52. [in Ukrainian].
10. Synov, V. M. (1996). Pidhotovka spetsialistiv dlia penitentsiarnoi systemy [Training of specialists for the penitentiary system]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky*, 1, 17–24. [in Ukrainian].
11. Betsa, O. V. (1996). Realizatsiia idei sotsialnoi reabilitatsii zasudzhenykh u zarubizhnii penitentsiarii [Implementation of ideas of social rehabilitation of convicts in foreign penitentiary systems]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky*, 1, 48–54. [in Ukrainian].
12. Kryvusha, V. I. (1997). Vykorystannia tvorchoi spadshchyny A. S. Makarenka v navchanni penitentsiarnoho personalu [Use of A. S. Makarenko's creative heritage in training penitentiary personnel]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky*, 1(2), 111–116. [in Ukrainian].
13. Kerniakovych-Tanasiichuk, Yu. V. (2019). Kryminalno-vykonavcha polityka Ukrainy: Monohrafiia [Criminal-executive policy of Ukraine: Monograph]. Prykarpattia National University. [in Ukrainian].
14. Romanenko, O. V. (1997). Sutnist penitentsiarnoi funktsii i demokratychnoi pravovoi derzhavy [The essence of the penitentiary function of a democratic rule-of-law state]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky*, 1(2), 53–56. [in Ukrainian].
15. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2014). Resolution No. 225 On approval of the Regulation on the State Penitentiary Service of Ukraine (invalidated by Resolution No. 294 of 26.04.2017). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225-2014-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
16. Petryshyn, O. V., Pohrebniak, S. P., Smorodynskyi, V. S., et al. (2015). Teoriia derzhavy i prava: Pidruchnyk [Theory of state and law: Textbook] (O. V. Petryshyn, Ed.). Pravo. [in Ukrainian].
17. Dezhaviu: yak nauka poiasniuie tsei fenomen ta chy ye vid noho koryst [Déjà vu: How science explains the phenomenon and whether it is useful]. Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c72p5epvv6no> [in Ukrainian].
18. Verkhovna Rada of Ukraine. (2021). Draft Law on the Penitentiary System No. 5293 of 22.03.2021. Retrieved from https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71498 [in Ukrainian].
19. Bohatyriov, I. H. (2014). Doktrynalna model pobudovy penitentsiarnoi systemy Ukrainy novoho typu: Innovatsiinyi proekt [Doctrinal model of building a new-type penitentiary system of Ukraine: Innovative project]. State Penitentiary Service of Ukraine. [in Ukrainian].

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата надходження статті: 22.11.2025
Дата прийняття статті: 15.12.2025
Опубліковано: 26.12.2025